

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โครงการจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น อบต.ขามสมบูรณ์ จัดทำโครงการจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการจัดทำระบบฐานข้อมูลคลังความรู้ของชุมชนในการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ และเพื่อเป็นศูนย์กลางการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ ประกอบด้วยนางศศิธร ภักดีแก้ว ปราชญ์ชาวบ้าน ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ บ้านพะงาดเหนือพัฒนา หมู่ที่ ๑๒ บ้านโคกพะงาด หมู่ที่ ๒ บ้านสระหลวง หมู่ที่ ๓ ตำบลขามสมบูรณ์

ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ บ้านพะงาดเหนือพัฒนา บ้านโคกพะงาด บ้านสระหลวง

ประวัติความเป็นมา

ภูมิปัญญาการสาวไหมพื้นบ้านของเกษตรกรในหมู่บ้านพะงาดเหนือพัฒนา บ้านโคกพะงาด บ้านสระหลวง เป็นกระบวนการผลิตเส้นไหมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม หลังจากเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวการไถ่ทำนาแล้ว อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่มีการสืบทอดกันมา ของสตรี ภายในครอบครัว และหมู่บ้าน คือ แม่จะถ่ายทอดวิธีการสาวไหมโดยทำให้ดูค่อยๆแนะนำ และบอกวิธีการสาวไหมให้บุตรสาว แล้วบุตรสาวก็นำไปปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เข้าแล้วเข้าใจจนเกิดความชำนาญ เป็นการเรียนรู้ในครอบครัวแล้วค่อยๆขยายไปในหมู่บ้านและชุมชนนั้นๆโดยมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เป็นระยะเวลานานมาแล้ว โดยจะมี การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการบางส่วน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นและเพื่อความทันสมัยให้เข้ากับยุคปัจจุบันมากขึ้น เพื่อเป็นที่ต้องการในท้องตลาด รังไหมที่ใช้ในการสาวรังไหมพันธุ์พื้นบ้านที่เลี้ยงเองในครอบครัว ที่ราชการสนับสนุน เช่น ไหมพันธุ์นางน้อย พันธุ์สำโรง และไหมพันธุ์พื้นบ้านที่เกษตรกรเลี้ยงประจำในแต่ละท้องถิ่น การสาวไหมพื้นบ้านเป็นกระบวนการดัดเส้นไหมออกจากรังไหมผ่านพวกสาวแบบพื้นบ้าน พันเกลียวเส้นไหม แล้วดัดเส้นไหมลงในภาชนะ ซึ่งมีกระบวนการปฏิบัติ คือทำการต้มรังไหม ดึงเส้นไหมออกจากรังไหมผ่านพวกสาวแบบพื้นบ้าน พันเกลียวเส้นไหมด้วยมือ หลังจากสาวไหมเสร็จแล้ว นำเส้นไหมไปกรอใส่อีกทำความสะดวกเส้นไหมป็นติเกลียวเส้นไหม นำไปขึ้นแห้งเพื่อมัดทำใจไหม เสร็จแล้วจึงนำไปฟอกย้อมเพื่อทอผ้า

ฝีมือแรงงาน และวัตถุดิบเป็นของ คนในชุมชนอย่างแท้จริง จึงทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันกัน เหมือนญาติพี่น้อง มีการกระจายได้ให้แก่ชุมชน มีถ่ายทอดขั้นตอนการดำเนินงานจากพ่อ แม่ สู่ลูก หลาน เป็นการรักษาศิลปวัฒนธรรม ที่สืบทอดมายาวนาน คงอยู่คู่กับชุมชนตลอดไป

อัตลักษณ์(เอกลักษณ์)/จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

กระบวนการผลิต

วัตถุดิบและส่วนประกอบ

อุปกรณ์การสาวไหม

อุปกรณ์การสาวไหม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสาวไหมที่สามารถทำได้เองในท้องถิ่น เช่น พวงสาวไหม หม้อต้มรังไหม ไม้คืบเกลี้ยงรังไหม กระดัง กระบุง แก้วอี เต่า และอื่นๆ มีบางชนิดที่ต้องซื้อหาจากห้างร้าน เช่น หม้อต้มรังไหมอลูมิเนียม กะละมัง และถังน้ำพลาสติก

ขั้นตอนการผลิต

ขั้นเตรียมการทอผ้าไหมในการทอผ้าไหมจะมีการเตรียมเส้นด้าย ๒ ลักษณะ คือ เตรียมเส้นด้ายพุ่ง และเตรียมเส้นด้ายยืน(ด้ายทางเครือ) ซึ่งมีวิธีการเตรียมดังนี้

การเตรียมเส้นด้ายพุ่งในการทอผ้าแต่ละครั้งช่างทอผ้าจะซื้อเส้นใยมาจากร้านขายในตัวเมือง ซื้อเส้นใยไหมที่ยังไม่ได้ผ่านกรรมวิธีทำให้เส้นใยนุ่มมาก่อน กรรมวิธีนี้คือ การฟอกไหม นั่นเอง คือการนำเส้นไหมมาต้มในน้ำด่างที่เดือด เพื่อให้เส้นไหมอ่อนนุ่มเปลี่ยนสีเส้นใยจากสีธรรมชาติที่ไม่สวยงามให้สวยงามมากขึ้นการทำน้ำด่างนั้นจะนำมาจากพืช ได้แก่ ผักขมหนาม กาบมะพร้าว กาบกล้วยและก้านขี้เหล็ก ซึ่งมีกรรมวิธีการทำน้ำด่างดังนี้ นำพืชอย่างใดอย่างหนึ่งไปตากให้แห้ง ในการนำไปตากให้แห้งจะมากขึ้นอยู่กับจำนวนเส้นใยที่ นำมาฟอก ไม่ได้กำหนดตายตัวลงไป เมื่อนำไปตากแห้งแล้วนำไปเผาเพื่อจะเอาเถ้ามาทำเป็นน้ำด่างต่อไป ในการเผา ผู้ทำจะไม่ปล่อยให้ดับเองจะใช้น้ำดับ ทั้งนี้เพื่อให้ได้น้ำด่างที่มีคุณภาพดี ต่อจากนั้น นำเถ้ามาใส่ผ้าเพื่อจะกรองเอาแต่น้ำ โดยมีภาชนะรองรับน้ำด่างแล้วเทน้ำผ่านผ้าที่อยู่ในผ้าใช้มือคนไปเรื่อย ๆ จนเหลือแต่กากหรือเศษไม้ต่าง ๆ เมื่อกรองเสร็จแล้วปล่อยให้ตกตะกอนหลังจากนั้นจึงเอาน้ำใสของน้ำด่าง น้ำด่างที่ได้จะเป็นน้ำด่างที่ใช้ในการฟอกไหมต่อไป การฟอกไหมแต่ละครั้ง ผู้เลี้ยงไหมต้องมีความชำนาญในการฟอกไหมเป็นอย่างดี คือถ้าฟอกไม่สะอาดแล้ว เมื่อนำเส้นใยไปทอเป็นผืนผ้าจะทำให้ขาดง่ายและถ้านำเส้นใยนี้ไปย้อมสีจะทำให้สีไม่เรียบเสมอกัน ต่อจากนั้นนำเส้นใยไหมแห้งพร้อมที่จะนำไปทอเป็นผืนต่อไปจากภาพเบื้องต้นเป็นการย้อมเส้นไหมเพื่อจะได้สีตามที่เราต้องการจะนำไปทอผ้าและหลังจากการย้อมสีไหมเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นำเส้นไหมไปตากให้แห้งเพื่อจะได้นำไปสู่ขั้นตอนต่อไป

ภาพประกอบ การตากเส้นไหมให้แห้ง

-ไหมสีม่วง เป็นการย้อมไหมที่ได้จากการต้มน้ำอัญชันกับครั่งและลงโคลน

-ไหมสีเหลืองอ่อน ได้จากการย้อมไหมจากแก่นขนุน (น้ำสอง)

-ไหมสีแดง เป็นการย้อมไหมได้จาก ครั่ง

-ไหมสีเหลืองทอง ได้จากการย้อมแก่นขนุน จึงเป็นสีเหลืองทอง

การทอผ้าไหมขั้นสุดท้ายของการทำ ผ้าไหม เป็นการนำเอาเส้นใยไหมพุ่งมาทอขัดกันเข้ากับไหมเครื่องซึ่ง

ตะกอล

หลอดด้ายพุ่ง

กระสวย

ฟืมหรือฟันทวี

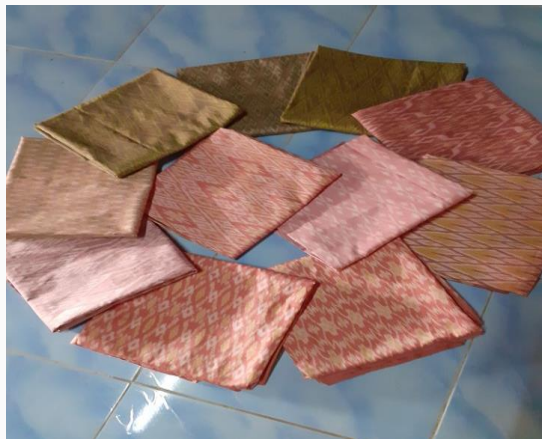

ไม้เหยียบหรือคานเหยียบ

หลักม้วนผ้า

เครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้าประกอบด้วย โครงกี, ฟืม, ตะกอล ไม้ม้วนผ้า, ไม้สำหรับนั่งเวลาทอผ้า, ไม้เหยียบสำหรับดึงเส้นด้ายให้ขึ้นลง (คานเหยียบ), หลักม้วนผ้า, คานแขวน, กระสวย, หลอดด้ายพุ่ง, ฟืมหรือสะตึงซึ่งผ้าให้ตึงชนิดของผ้าไหมในหมู่บ้านโสภะเปริย ที่กลุ่มสตรีทอผ้าไหมได้จัดทำขึ้น ได้แก่ ลายราชวัตร ลายดอกหวาย ลายอันลุนเซียม ลายอันพรมประยุक्त ซึ่งจะได้นำเสนอเป็นตัวอย่างดังนี้ผ้าลายวัตร ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับห้าดาว ประจำปี ๒๕๕๓) คือ ผ้าที่ทอด้วยวิธีการยกเส้นด้ายไหมยืนแล้วสอดด้วยเส้นไหมพุ่งหรือเส้นทอให้เป็นลายนูนขึ้นมาเพื่อให้เป็นลายดอกขึ้น ลายราชวัตรเป็นการทอด้วย ๔ ตะกอล เหยียบเป็นเส้นเป็นลาย คือดาร์เหยียบ ๒ ยก ๒ เป็นการทอยกดอก ผ้าลายราชวัตรเป็นผ้าที่ทอค่อนข้างยากและยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก ซึ่งต้องเป็นช่างที่ชำนาญในการทอจึงจะได้ผ้าไหมที่ออกมาสวยงาม

สาขาเกษตรกรรม เกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับ เทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

นายวัชรินทร์ เพียนอก
บ้านหนองสะเดา หมู่ที่ ๑๑
ต.ขามสมบูรณ์ อ.คง จ.นครราชสีมา

สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) อุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็น กระบวนการใช้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดจนทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

จักรสานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่

นายจุม พรหมนอก
บ้านโจด หมู่ที่ ๔ ต.ขามสมบูรณ์
อ.คง จ.นครราชสีมา ๓๐๒๖๐

การจัดดอกไม้ในงานพิธีต่างๆ

นางอรพิน ผิวฉาย
บ้านสระหลวง หมู่ที่ ๓ ต.ขามสมบูรณ์
อ.คง จ.นครราชสีมา ๓๐๒๖๐

สาขาการแพทย์ไทย การแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน กองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและ ธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

สาขาศิลปกรรม ศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรมทัศนศิลป์ เป็นต้น

หมอเพลงโคราช

นายคุณ ขอกกลาง

บ้านโนนสีพัน หมู่ที่ ๕ ต.ขามสมบูรณ์

อ.คง จ.นครราชสีมา ๓๐๒๖๐

ดนตรีอีสาน

นายสุรเดช สว่างศรี

บ้านโคกพะงาด หมู่ที่ ๒ ต.ขามสมบูรณ์

อ.คง จ.นครราชสีมา ๓๐๒๖๐

สาขาศาสนาและประเพณี ศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคาสอนทางศาสนาเชื้อและ ถ่ายทอดหลักศาสนการบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

พิธีกรทางศาสนา

นายทรัพย์ ชำนอก ม.๒

นางจันทร์ศรี สันติย์ ม.๓

นางสุภาพร วงศ์คำจันทร์ ม.๓

นางบุญญา บรพกิจ ม.๓

ประเพณีบุญมหาชาติ บุญผะเหวด หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บุญมหาชาติ เป็นประเพณีบุญตามฮีตสิบสอง ของชาวอีสาน จะมีการเทศน์มหาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นงานอัน ศักดิ์สิทธิ์ผู้ใดฟังเทศน์มหาชาติจบภายในวันเดียว และบำเพ็ญคุณงามความดี จะได้านิสงส์ไปเกิดในภพหน้า

ประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ ประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ของหมู่บ้านชาวอีสาน เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน โดยชาวอีสานมีความเชื่อว่า การเก็บเกี่ยวข้าวขึ้นสู่ยั้งฉาง มีความผูกพันกันแบบวิถีชุมชนของ คนไทอีสาน เริ่มจากการลงแขกดำนา ลงแขกเกี่ยวข้าว จนกลายเป็นคำขวัญประจำของชาวอีสานซึ่งเป็นคำที่มีความหมายแสดงถึงความรักความสามัคคี

ประเพณีวันสงกรานต์ วันสงกรานต์ ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาแต่โบราณที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน เป็นประเพณีที่มีคติข้อคิดต่าง ๆ สอดแทรกอยู่มากมาย สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน มีความงดงามเต็มไปด้วยบรรยากาศของความกตัญญู ความสนุกสนาน ความอบอุ่น และการให้เกียรติเคารพซึ่งกันและกัน โดยใช้น้ำในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี สงกรานต์ คือ ประเพณีของประเทศไทย ลาว กัมพูชา พม่า และอินเดีย เป็นต้น ประเพณีสงกรานต์ มีการสันนิษฐานกันว่า ได้รับวัฒนธรรมมาจากเทศกาลโฮลีในอินเดีย แต่เทศกาลโฮลีจะใช้การสาดสีแทน สงกรานต์เป็นคำสันสกฤต หมายถึง การผ่าน การเคลื่อนย้าย ย่างขึ้น หรือก้าวขึ้น คือเป็นการเข้าสู่ศักราชราศีใหม่ หรือวันขึ้นปีใหม่นั้นเอง สงกรานต์ สมัยโบราณนั้นเรียกว่า ประเพณีตรุษสงกรานต์ หมายถึง ส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ซึ่งเดิมวันที่จัดเทศกาลจะกำหนดโดยการคำนวณทางดาราศาสตร์ แต่ปัจจุบันนั้นได้มีการระบุไว้วันที่ ๑๓ ถึง ๑๕ เมษายน เป็นวันสงกรานต์ หรือวันขึ้นปีใหม่ไทย และเป็นวันหยุดราชการ

ประเพณีวันเข้าพรรษา "เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้ พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน คือเริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า "บุริมพรรษา"

ประเพณีวันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่าอย่างหนึ่งว่า “วันปวารณา” หรือ “วันมหาปวารณา” คือวันที่พระสงฆ์ทำปวารณากรรม คือเปิดโอกาสให้ เพื่อนพระภิกษุกล่าวตักเตือนกันด้วยเมตตาจิตได้ เมื่อได้เห็นได้ฟังหรือสงสัย ในพฤติกรรมของกันและกัน

ประเพณีตักบาตรออกพรรษา“เทโวโรหณะ” วันพระเจ้าเปิดโลก ประเพณีตักบาตรเทโวมักจะกระทำในเทศกาลวันออกพรรษา พุทธศาสนิกชนนิยมไปตักบาตรกันที่วัดในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกกันว่า “พิธีตักบาตรเทโว” ชาวพุทธโดยทั่วไปมีความเชื่อว่า การตักบาตรเทโวคือเป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หลังจากทรงประทับจำพรรษาอยู่ตลอดเวลา ๓ เดือน โดยพระพุทธเจ้าทรงเสด็จลงที่ประตูเมืองสังกัสสะ ซึ่งตรงกับวันมหาปวารณาขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑

ประเพณีทำบุญกลางบ้าน เป็นประเพณีของชาวหมู่บ้านอีกประเพณีหนึ่ง ซึ่งจะจัดขึ้นทุกปี หลังปีใหม่ไทย โดยจะนำสายสิญจน์โยงรอบหมู่บ้าน มายังใจกลางของหมู่บ้าน ชาวบ้านจะทำกระทงหน้าวัว ปั้นวัว ควาย คนทำข้าวดำ ข้าวแดง ใส่ในกระทง เสริ้จพิธี จะนำไปทิ้งที่ทางสามแพร่ง โดยมีความเชื่อว่า ได้ทั้งเคราะห์ โรคภัยไข้เจ็บ ความอับมงคลทั้งหลายไปกับกระทง งานบุญกลางบ้าน ถือได้ว่ามีขึ้นพร้อมกับการตั้งถิ่นฐานของชุมชน โดยนำเอาความเชื่อถือเรื่องผีแลโบราณเข้ามาผสมผสานกับพิธีทางพุทธศาสนา คือ มีการสวดมนต์เย็น (สวดพระปริตร) ในบริเวณพิธี และใน ตอนเช้าวันรุ่งขึ้นก็จะมีสวดมนต์ทำบุญเลี้ยงพระสงฆ์ สำหรับประเพณีทำบุญกลางบ้านของชาวตำบลเกาะตาล กลุ่มที่มาจากทางภาคอีสาน ซึ่งได้แก่ หมู่ที่ ๒, หมู่ที่ ๑๒ ของตำบล ขามสมบูรณ์ ตามความเชื่อและประเพณีดั้งเดิม การทำบุญกลางบ้านจะกระทำกัน ระหว่างเดือน ๓ ถึงเดือน ๖ โดยผู้เฒ่าผู้แก่ หรือชาวบ้านจะเป็นผู้ร่วมกันกำหนดวันทำบุญ โดยถือเอาวันว่างและสะดวก

ประเพณีการเลี้ยงปูตา จัดช่วงเวลา วันพุธ เดือน ๓ เดือน ๖ หรือเดือน ๗ พิธีกรรมการเลี้ยงปูตา เป็นความเชื่อของชาวอีสานที่มีความรัก ความผูกพันอยู่กับภูมิจึงของบรรพบุรุษ ด้วยความเชื่อที่ว่าบรรพบุรุษยังมีความรัก ความห่วงใย แก่บุตรหลานอยู่เสมอ จึงพร้อมใจกันจัดหาที่ปักและเลี้ยงดู เพื่อตอบสนองในพระคุณของบรรพบุรุษ ชาวบ้านในท้องถิ่นภาคอีสานเชื่อกันว่า ผีปูตาเป็นผีของบรรพชนหรือวิญญาณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว แต่ยังมีความรักความผูกพันเป็นห่วงบุตรหลานอยู่ จึงยังอยู่คอยเฝ้าดูแล

รักษาคุ่มครองป้องกันภัยร้ายทั้งปวงที่จะเกิดขึ้นแก่บุตรหลานในชุมชนของตนเอง หมู่บ้านแต่ละแห่งจึงสร้างศาลเจ้าหรือศาลปู่ตาไว้ที่ป่าหัวบ้าน หรือท้ายบ้านไว้สำหรับให้ผีปู่ตาอาศัย โดยเมื่อครบกำหนด ๑ ปี ชาวบ้านหรือชุมชนจะจัดพิธีกรรมเลี้ยงผีปู่ตา ๑-๒ ครั้ง เป็นการตอบแทนผีปู่ตาที่คอยปกป้องคุ้มครองตลอดมา

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีสำคัญของภาคอีสานบ้านเราที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ถือเป็นหนึ่งในฮีตสิบสองเดือนของชาวอีสานที่ทำกันในเดือน ๖ ช่วงเข้าสู่ฤดูฝนซึ่งเป็นฤดูทำนา จะมีการจุดบั้งไฟเพื่อบูชาเทพยดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย หรือที่ชาวอีสานเรียกกันว่า พญาแถน เป็นการขอให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล และทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์

ประเพณีลอยกระทง วันลอยกระทง ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ เป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณโดยมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย เช่น ลอยเคราะห์บูชาพระพุทธเจ้าแต่ปัจจุบันนิยมทำเพื่อขอขมา และระลึกถึงคุณแม่พระคงคา ที่ได้อำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่มนุษย์

ประเพณีบุญข้าวประดับดิน ในวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวไทยอีสานจะมีงานบุญสำคัญเกิดขึ้นงานหนึ่งเรียกกันในเรื่องงานบุญข้าวประดับดิน หรืองานบุญเดือน ๙ ซึ่งจะตรงกับเดือนสิงหาคมของทุกปี โดยจะนำข้าวปลาอาหาร ของคาว ของหวาน ผลไม้ หมากรุก บุษรี แบ่งมาอย่างละเล็ก อย่างละน้อย ห่อใบตองเป็นห่อเล็กๆ นำไปวางไว้ตามโคนไม้ใหญ่หรือตามพื้นดินรอบๆ เจดีย์หรือโบสถ์ เพื่ออุทิศกุศลให้แก่ปวงตายายญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยจะเรียกประเพณีนี้ว่า ประเพณีบุญข้าวประดับดิน

ประเพณีบุญข้าวสาก งานบุญข้าวสากหรือข้าวสลาก (สลากภัต) คือ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้กับเปรต ซึ่งงานบุญข้าวสากกับงานบุญข้าวประดับดินในเดือน ๙ จะมีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับเปรตและผู้ล่วงลับไปแล้ว บุญข้าวสากในปัจจุบัน จะกระทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ โดยชาวบ้านจะนำอาหารคาวหวานใส่บาตรพอรุ่งตอนเพลชาวบ้านจะจัดสำหรับกับข้าวและ เครื่องไทยทาน นำไปถวายพระโดยเขียนสลากบอกชื่อเจ้าของสำหรับแล้วใส่ลงบาตร และนิมนต์ให้พระสงฆ์และสามเณรรูปใดจับสลากเป็นชื่อของใครคนนั้นก็ให้นำมารับ กับข้าวไปถวายพระสงฆ์หรือสามเณรรูปนั้น

